



НАСОКИ ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ „КОМПЛАЙЪНС“

Изготвена от:



WOLF THEISS



СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	2
ОБРЪЩЕНИЕ.....	3
ВЪВЕДЕНИЕ	4
КОРУПЦИОННИ ПРАКТИКИ.....	5
ОЦЕНКА НА БИЗНЕС ПАРТНЬОРИ.....	8
МЕРКИ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕ НА ПАРИ	10
ТРУДОВИ ПРАВА И РАБОТНИ УСЛОВИЯ	12
КОНКУРЕНЦИЯ	15
ЛИЧНИ ДАННИ.....	17
ПОТРЕБИТЕЛИ	19
ДАНЪЦИ	21
ОКОЛНА СРЕДА	22



Уважаеми читатели и членове на ГБИТК,

В момента към ГБИТК съществуват общо 10 специализирани комисии по различни теми и тяхната основна цел е да подпомагат работата на членовете на Камарата. Най-младата, но не и най-маловажна комисия, е тази по „Комплайънс“ (Compliance). Казано накратко, тук става дума за спазване на правилата и етичното правене на бизнес.

Живеем в нормативно регулирано общество и спазването на правилата е от изключително значение за съществуването на организацията. Настоящата брошура, изготвена от специализираната комисия „Комплайънс“ съдържа основни насоки за съответствие, необходими на компаниите, за да изработят собствените си правила и да избегнат риска от наказателна отговорност. Темата е от изключителна важност, тъй като доверието и коректните взаимоотношения са задължително и необходимо условие, както и основна предпоставка за отговорно и дългосрочно сътрудничество в бизнеса, към което се стремят членовете на Германо-Българската индустриално търговска-камара.

Благодаря на всички професионалисти, които дадоха своя принос за създаването на настоящата публикация. Струва си тя да бъде прочетена, защото всеки ще намери нещо важно и интересно в своята област. Пожелавам Ви здраве и успех в трудния път към утвърждаване на принципите за справедлив и коректен бизнес!

Д-р Митко Василев
Главен управител на ГБИТК



Уважаеми членове на Германо-Българската индустриално-търговска камара,

Уважаеми дами и господа,

В ръцете си държите първата, издадена от Камарата, информационна брошура, посветена на различните аспекти на регулаторната среда за бизнеса в България - нормативните режими и етичните правила, с които търговците трябва да се съобразяват в ежедневието си дейност, обединени в понятието „Комплайънс“ (Compliance).

Осигуряването на съответствие с регулациите и високата корпоративна етика придобиват все по-голямо значение в наши дни и са въпрос от първостепенна важност за немския бизнес, както в Германия, така и по света. Ефективното осигуряване на „комплайънс“ във всичките му аспекти обаче изисква съответна бизнес среда, която благоприятства в максимална степен спазването на правилата, т.е. такава бизнес среда, в която всички участници полагат необходимата грижа за осигуряване на спазването, както вътрешнофирмено, така и в отношенията със своите контрагенти и партньори.

Затова въпросите, свързани с „комплайънс“, са от особена важност и за германските търговски камари по света, които играят важна роля за осигуряването на такава бизнес среда. В изпълнение на тази мисия ГБИТК създаде през 2016 година новата специализирана комисия „Compliance“, която имам честта да ръководя.

За краткото време на съществуването си специализираната комисия се превърна в една от най-активните в Камарата и успя само и единствено с доброволния труд и безкористните усилия на членовете си да създаде това помагало, с което да подкрепи членовете на ГБИТК в стремежа им да предприемат мерки за осигуряване на съответствие с регулациите и етичните норми и да създадат собствени програми за „Комплайънс“.

Като използвам тази възможност да изразя личната си благодарност към всички професионалисти, които взеха лично участие в работата на специализираната комисия и в създаването на тези насоки, Ви приканвам да се запознаете с тях, като се надявам и вярвам, че ще бъдат полезни за всяка една компания, която сериозно се е посветила на каузата за създаване на чиста и прозрачна бизнес среда в Република България.

С уважение,

Светлин Адриянов

Председател на специализираната комисия „Compliance“
при Германо-Българската индустриално-търговска камара

ВЪВЕДЕНИЕ

„Комплайънс“ е понятие, чийто смисъл и значение все още са предмет на дебат и интерпретации. Няма съмнение обаче, че в основата на неговото значение е осигуряването на съответствие на дадена дейност с приложимите към нея норми и правила, което включва не само общите правни норми, но в огромна степен специфичните за дадената дейност регулации, а не на последно място и търговските обичаи и корпоративната етика.

С глобализацията на бизнеса и все по-ускореното развитие на технологиите, които водят със себе си както нови регулации, така и развитие на обществените норми за поведение и етичните правила, по начин, който да отговаря на променящите се обществени реалности, предприемането от страна на бизнеса на целенасочени усилия и конкретни мерки за осигуряване на съответствие на дейността с динамично променящите се и постоянно увеличаващи се по обем и съдържание изисквания към една или друга стопанска дейност е необходимо и неизбежно, като в същото време носи репутационни ползи и допринася за прозрачността и подобряването на средата за бизнес.

Поради сложността и разнообразието на паралелно съществуващите регулации, разработването на конкретни и ефективни програми и политики за комплайънс от всеки бизнес се изисква комплексно познаване на приложимите за неговата специфична дейност правила. Докато някои правила са валидни за всички, като например: данъчните правила; антитръстовите правила и правилата за лоялна конкуренция; правилата за безопасност и охрана на труда; правилата за защита на личните данни, и др., или за почти всички търговци (правилата срещу пране на пари), други са специфични за конкретен бранш, като правилата за дейността на банките и финансовите институции; за дейността на лекарите и лечебните заведения; за дейността на производителите и търговците с лекарства; за дейността на производителите и търговците с контролирани вещества и технологии; за дейността на собствениците и операторите на плавателни и въздухоплавателни средства и т.н.

В стремежа си да подпомогне членовете на ГБИТК в техните усилия за въвеждане на мерки за съответствие, специализираната комисия „Комплайънс“ разработи тези насоки, целящи да ориентират членовете на камарата в някои общоприложими правила и регулации, като правилата за защита на потребителите, за защита на конкуренцията, за данъчното облагане, за безопасност и охрана на труда, за защита на личните данни, за опазване на околната среда, антикорупционни практики и др., и по този начин да ги подпомогне в собствените им проучвания и в усилията им за разработване техните собствени правила и програми за осигуряване на комплайънс.

КОРУПЦИОННИ ПРАКТИКИ



Корупцията е заплаха за бизнеса и обществото във всяка страна. Тя е изключително комплексно явление и поради това в националното и международното законодателство трудно може да се намери всеобхватна легална дефиниция на понятието корупция. Въпреки това, широка популярност е придобило разбирането за корупцията като злоупотреба с поверена власт за лична изгода.

Българският наказателен кодекс криминализира различни форми на корупционни практики като например:

- Приемането на подкуп (пасивен подкуп): При пасивния подкуп извършител на престъплението е длъжностно лице, което поиска, приеме дар или облага или приеме обещание респ. предложение за дар или облага, за да предприеме съответното служебно поведение.
- Даването на подкуп (активен подкуп): При активния подкуп извършител на престъплението е този, който предложи, обещае или даде дар или каквато и да е облага на длъжностно лице за предприемането на съответното служебно поведение.

- „Търговия с влияние“: При т.н. „търговия с влияние“, извършителят, имащ реално или предполагаемо влияние върху длъжностно лице, търгува с влиянието си в замяна на облага от трето лице, търсещо ефекта на такова влияние.
- „Стопански подкуп“: Обхваща ситуацията както на пасивния, така и на активния подкуп, като деецът може да е (i) лице, работещо в юридическо лице или едноличен търговец, искащо или приемащо облага, за да извърши или да не извърши действие в нарушение на задълженията си при осъществяване на търговска дейност, (ii) предлагащият или обещаващият облага на лице, което изпълнява работа в юридическо лице или при едноличен търговец, (iii) посредникът за подкуп.

Важно е да се отбележи, че предмет на подкупа могат да бъдат както материалните така и нематериалните облаги и услуги, независимо от техния размер. Наказанията за различните корупционни престъпления варират от забрана за упражняване на определена професия/дейност и лишаване от право да се заема определена държавна или обществена длъжност до глоби и/или лишаване от свобода.

Следва да се вземе предвид, че българското право не предвижда наказателна отговорност за юридически лица, а само за физически такива. Въпреки това са предвидени имуществени санкции (до 1 милион лева, но не по-малко от равностойността на облагата) за юридическите лица, които са се обогатили или биха се обогатили вследствие на някоя от горепосочените хипотези на подкуп, когато подкупът е извършен най-общо от лица, управляващи дружеството.

Имуществената санкция може да бъде наложена и на юридическо лице, което няма седалище на територията на страната, в случай че престъплението е извършено на територията ѝ.

Създаването на ясни и конкретни вътрешнофирмени антикорупционни правила, отнасящи се както към служителите, така и към мрежата на външни доставчици на стоки и услуги е изключително важно. Антикорупционните правила следва да са пропорционални на рисковете, пред които е изправено търговското дружество. Те могат да съдържат разпоредби, насочени към:

- Деклариране на нулева толерантност към всички форми на корупция;
- Спазване на приложимите закони и разпоредби, отнасящи се до подкупи, корупция и измами;
- Забрана за обещаване, предлагане, даване, искане, приемане или получаване на каквато и да било форма на подкуп от/на длъжностно лице или друго лице, независимо дали пряко или чрез посредник;
- Правила за предоставяне/приемане на подаръци: могат да бъдат предлагани/приемани единствено подаръци на скромна стойност на/от служители или представители на трети лица. Парични средства или парични еквиваленти не

следва да бъдат предлагани, давани или приемани. Подаръци не трябва да се предлагат, дават или приемат в ситуации на преговори по договори, търгове или възлагане на договори;

- Правила за организиране на мероприятия: Гостоприемство, като например социални събития, хранения или забавления, може да се организира, ако има легитимна бизнес цел, а разходите се запазват в разумни граници. Всяко търговско дружество следва да поема пътните разходи и разходите по настаняване на своите собствени служители/представители. Социални събития, хранения или забавления не трябва да се предлагат или дават в ситуации на преговори по договори, търгове или възлагане на договори;
- Въвеждане на специални системи за контрол при вземане на решения;
- Създаване на т.н. система *whistleblowing* с цел конфиденциално и надлежно обработване на сигнали за корупция, подадени от служители или трети лица;
- Обучения на служителите.

ОЦЕНКА НА БИЗНЕС ПАРТНЬОРИ

Компаниите, които правят бизнес в различни части на света, срещат все повече юридически и репутационни рискове. Тези рискове стават все по-комплексни с оглед на нарасналия брой регулации за борба с корупцията, както и повишеното обществено внимание към проблема. Специален фокус е борбата с така наречената непряка корупция (чрез трети лица), която е изрично забранена. Според много чуждестранни законодателни актове, компаниите могат да бъдат държани отговорни за действия на техни агенти, доставчици, консултанти и съвместни партньори. Това е и причината, поради която все повече бизнеси правят скрийнинг на техни потенциални бизнес партньори и следят за евентуален корупционен риск, за неговото правилно оценяване и предприемане на съответните мерки за овладяването му.

Достатъчно подробният скрийнинг и оценка на интегритета на бизнес партньора може да намалят корупционния и репутационния риск и дори да избегнат риска от наказателна отговорност. Широкоизползван метод при скрийнинга е подходът, базиран на оценка на риска. Използването на предварително зададени критерии като цена на договора, местния корупционен риск, както и доколко значителен е договорът за съответната организация, могат да бъдат определящи при оценката на бизнес партньора.

Първоначалната стъпка при скрийнинга е събирането на всякакъв вид информация за съответното дружество (потенциален бизнес партньор), като например: история; предмет на дейност; търговска, финансова информация и референции; организационна структура, крайни собственици – физически лица; квалификация и опит на собствениците; отношения и контакти с институции и длъжностни лица; минали и висящи процедури пред органите на съдебната власт; наличие на вътрешна антикорупционна програма и др.

Потенциален източник на информация са: публични регистри (търговски, имотен и др.); статии и анализи, издадени от достоверни медии с добра репутация; доклади на държавни институции и чуждестранни посолства, както и всякакви бази от данни с проверена информация. Самият бизнес партньор би могъл да бъде поканен да предостави информация за себе си в подходящата за това форма. Организацията следва да я разгледа детайлно, за да провери дали бизнес партньорът е укрил или изменил факти или обстоятелства за своя бизнес.

В хода на проверката, всяка индикация за това, че бизнес партньорът прави или ще прави бизнес чрез незаконни или неетични методи представлява червен флаг. Червеният флаг може също така да бъде и липсата на достатъчна експертиза или ресурси за извършването на услугите.

Всяка връзка на потенциалния бизнес партньор с лица, на които е поверена важна обществена функция, поради която са изложени на значително по-голям корупционен риск, може също да представлява червен флаг.

След като бъде определено нивото на корупционен риск, бизнесът следва да реши дали да встъпи в договорни отношения с проверявания партньор, а също и как следва да ограничи този риск. Ограничаването му обикновено се извършва чрез серия от мерки, като например създаването на Кодекс за поведение на бизнес партньорите, специални антикорупционни обучения за служителите им, антикорупционни клаузи в договорите с тях и др.



МЕРКИ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ

Прането на пари е опит за прикриването на източника, природата, местонахождението, собствеността или контрола върху незаконно получени парични средства. Идентифицирането на източника на т.нар. мръсни пари става много трудно с влизането им в обръщение в международната банкова система. Предполагаемата сума пари, които се перат в глобален мащаб за една година, е между 2 и 5% от световния БВП или между 800 милиарда и 2 трилиона щатски долара годишно. Това подчертава сериозността на проблема, с който държавите и бизнесът следва да се справят.

Основната цел на мерките срещу изпиране на пари е превенцията на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари. Съгласно българското законодателство, мерките срещу изпиране на пари са следните:

- идентифициране на физическото или юридическо лице - клиент;
- идентифициране на крайния собственик на клиента, когато е юридическо лице;
- събиране на информация от клиента относно целта и характера на отношенията, които следва да бъдат установени;
- проверка на сделките и операциите, извършвани в рамките на тези отношения и изготвяне на рисков профил;
- изясняване на произхода на средствата;
- разкриване на информация относно съмнителни операции, сделки и клиенти.

Мерките срещу изпиране на пари засягат основно банковия сектор, финансовите институции, застрахователния сектор, определени държавни органи, търговци на едро, счетоводители, одитори и други (общо над 30 категории задължени лица). Задължените лица, спадащи в тези групи, най-общо трябва да идентифицират своите клиенти и действителния собственик на клиента-юридическо лице, както и да изискват от тях информация относно целта и характера на дейността им в страната. Ако установят съмнителна операция, сделка или клиент, задължените лица трябва своевременно да сигнализират и разкрият тази информация пред дирекция „Финансово разузнаване“ на Държавна агенция „Национална сигурност“. При невъзможност да изпълнят някоя от възложените им проверки, те следва да спрат/прекратят отношенията си с клиента до изясняване на ситуацията.

Новата европейска регулация внася значителни промени в досегашната нормативна уредба. При доказано ниско ниво на риск определени задължени лица могат да бъдат

изключени или за тях да се прилага по-облекчен режим от мерки. Такава възможност е дадена за организаторите на хазартни игри (без казината). Основната цел на новия режим е установяването на по-адекватна защита, фокусирана към клиентите, секторите и дейностите, които се асоциират с по-голям риск. В тази връзка се установят и по-строги изисквания и процедури за оценка на риска (въвежда се 3-степенна система за оценка на риска).

Разширяват се мерките за „видни политически личности“, като чувствителна категория клиенти. Към всички видни политически личности вече ще се прилага разширена комплексна проверка. Възприета е и по-широка дефиниция за „видна политическа личност“, като в нея се включват и представители на местната власт (кметове и заместник-кметове на общини, райони и председатели на общински съвети).

Съгласно новите правила опростената проверка ще се отнася предимно към кредитни и финансови институции за сделки, при които рискът от изпиране на пари се управлява от други механизми (ограничения върху портфейла, прозрачност на собствеността и т.н).

Въвежда се задължението за вписване в национален регистър на информация за действителните собственици (ultimate owners) на различните юридически лица и правни образувания. Причината е необходимостта от по-достъпна, точна и актуална информация за действителния собственик с оглед възможността самоличността на дадено лице да бъде скрита зад дружествена структура.

Значително са увеличени и санкциите, а в допълнение се подготвя и изменение, с което се инкриминират нови деяния при изпирането на пари и се разширява обхватът на някои от съществуващите наказателни състави (insider trading, market manipulation).



ТРУДОВИ ПРАВА И РАБОТНИ УСЛОВИЯ

Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд и защитата на трудовите права на работниците и служителите е не само задължение на работодателя, но и начин да бъде установено едно по-високо етично поведение в организацията му. В този смисъл, българското законодателство има дълга и богата история по отношение еволюцията на трудовите права.

Българските служители/работници имат право на свобода на сдружаване и право на колективно трудово договаряне. Отношенията между работодателя и работниците/служителите се уреждат с писмен трудов договор, който има редица задължителни реквизити. Работодателят е длъжен да пази достойнството на работника/служителя по време на изпълнение на работата по трудовото правоотношение. Това е особено важно предвид зачестяващите случаи на различни форми на тормоз на работното място.

Друг важен комплайънс аспект е свързан със забраната на някои видове труд. Спазването на тази забрана е обект на контрол от страна на държавните органи, но все по-често е и обект на одит от страна на големи партньори в контекста на т.нар. устойчива верига на доставки (supply chain sustainability). Всяка форма на принудителен или насилствен труд е забранена. Извънредният труд също е забранен, освен в изрично предвидените случаи. За извънредния труд се заплаща трудово възнаграждение в увеличен размер. Детският труд също е обект на строга регулация. Минималната възраст за приемане на работа е 16 години. Лица под тази възраст могат да бъдат наемани само след обстоен медицински преглед и изрично разрешение от инспекцията по труда.

Разбира се, българското законодателство забранява и всяка форма на дискриминация както при подбора на персонал, така и при осъществяване на трудовите права и задължения. Сред основните признаци за пряка или непряка дискриминация са: народност, произход, пол, сексуална ориентация, раса, цвят на кожата, възраст, семейно и материално положение, наличие на психически или физически увреждания и др.

Въпреки своята важност, може би най-подценяваният аспект на съответствието с трудовото законодателство е осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд. Съблюдаването на установените стандарти в тази област гарантира не просто ограничаване на риска от административно санкциониране на дружеството работодател, но и предпазва от потенциална наказателна отговорност. Ето защо е ключово работодателят да полага грижи за доброто здраве на работниците, като осигурява и поддържа безопасна и сигурна работна среда. Работодателят има за свое задължение да идентифицира, оцени и контролира опасностите на работното място, като предприема необходимите предпазни мерки за предотвратяване на инциденти, професионални заболявания и предвидими аварийни ситуации. Важно е работодателят

да осведомява своите работници/служители за рисковете на работното място чрез първоначален и периодичен инструктаж.

Цялостният контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности се осъществява от Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика. За предотвратяване и преустановяване на нарушенията на трудовото законодателство Инспекцията по труда може да налага задължителни предписания (вкл. спиране на цялата/част от дейността на предприятие; спиране изпълнението на незаконни решения или нареждания на работодатели, органи по назначаването и длъжностни лица; отстраняване от работа на служители и др.). Разбира се, предвидени са и имуществени санкции/глоби за различните видове нарушения на нормативната уредба.

Разглеждайки темата за комплайънс, е важно да се отбележи каква е ролята на служителите във вътрешнофирмените разследвания. Изграждане и имплементиране на система whistleblowing с цел обработване на сигнали за несъответствия, подадени от служителите, е основополагаща за изграждането на ефективна комплайънс програма. Системата whistleblowing следва да осигури конфиденциално обработване както на самия сигнал, така и конфиденциалност по отношение личността на служителя, който го е подал. Съгласно добрите международни практики следва да се предостави възможност за анонимно докладване, като анонимните сигнали се приравняват напълно на останалите сигнали. В България няма специална законова рамка за случаите на whistleblowing. Въпреки това изграждането и поддържането на специални whistleblowing системи следва да съблюдава общите принципи за защита на личните данни и защита на трудовете права.



Не съществува изрично нормативно основание, на което работодателите могат да се позоват, за да задължат служителя да съдейства и да участва във вътрешнофирмено разследване. Поради липсата на изрични норми е спорно доколко въвеждането на такова задължение в трудовия договор, в трудовата характеристика на служителите или в правилника за вътрешния ред може да бъде реализирано и наложено на практика, за да се изисква от служителите да съдействат.

Съществуват различни методи и източници на информация, използвани при разследванията, като например интервю със служителите. Те следва да протичат в дух на уважение към интервюирания, като не се навлиза в личното пространство на служителя. Съгласно добрите практики интервюиращите трябва да са минимум двама, а самото интервю да се документира с протокол, който следва да бъде потвърден от интервюираното лице. Използването на „детектор на лъжата“ не е препоръчително, тъй като навлиза сериозно в личното пространство на служителите и може да бъде прилагано само с изричното писмено информирано съгласие на служителите.

При проучване на електронната кореспонденция на служителите, следва да се вземе предвид, че личната електронна комуникация (имейл, чат, sms) е неприкосновена, доколкото със съдебно решение не е постановено противното. Работодателят по принцип има право да чете служебни имейли на служителите, но трябва предварително и изрично да ги уведоми за наблюдението и контрола върху служебната кореспонденция. За да се избегнат рискове от нарушения, когато служебната поща съдържа информация от личен характер, работодателите трябва предварително изрично да ограничат използването на служебната поща единствено за служебни цели, както и да се уверят, че служителите знаят за мониторинга на електронната им поща и други средства за онлайн комуникация.



КОНКУРЕНЦИЯ

Свободната инициатива в търговската дейност на предприятията често крие рискове, свързани с нарушение на правилата на свободната конкуренция. В България тази дейност се регулира и защитава от Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК), както и от европейското законодателство, а Комисия за защита на конкуренцията (КЗК) е органът, който следи за спазването на нормативните изисквания, както и за налагането на санкции в случай на извършени нарушения.

Законодателството въвежда няколко забрани, които трябва да се съблюдават, за да се спазят правилата на свободната конкуренция:

1. Забрана за картелиране (забранени споразумения, съгласувани практики или решения на сдружения на предприятия). Забранени са всякакъв вид споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия (браншовите организации също биха могли прикрито да нарушават забраната), както и съгласувани практики между предприятия, които биха могли да доведат до антиконкурентен ефект. Забраненото договаряне само по себе си би могло да бъде и неформално, с устни уговорки и решения. Пример за типични нарушения са:

- пряко или косвено определяне на цени или други търговски условия;
- разпределяне на пазари или източници на снабдяване;
- ограничаване или контролиране на производството, търговията, техническото развитие или инвестициите;
- прилагане на различни условия за един и същ вид договори по отношение на определени партньори, при което те се поставят в неравноправно положение като конкуренти и др.

2. Забрана за злоупотреба с господстващо положение. За предприятия, които с оглед на своя пазарен дял, финансови ресурси, и др. може да попречат на конкуренцията на съответния пазар, тъй като са независими от своите конкуренти, доставчици или купувачи, законът предвижда повишен стандарт за законосъобразно поведение. Забранени са всякакви техни действия, които могат да предотвратят, ограничат или нарушат конкуренцията и да засегнат интересите на потребителите. Само по себе си господстващото или монополно положение не е забранено, а само злоупотребата с него.

3. Забрана за нелоялна конкуренция. В България е забранено и всяко действие, което противоречи на каквито и да е установени добри практики, в това число и правила по други закони, ако са в състояние да увредят интересите на конкурент. Не е необходимо такава увреждане реално да е настъпило, достатъчно е некоректно да е създадена такава опасност. Типични, но неизчерпателни примери за такива нарушения са:

- увреждане доброто име на конкурентите и въвеждане в заблуждение потребителите относно съществени свойства на стоките или услугите;



- заблуждаваща реклама и заблуждаване на потребителите относно качества на продукта, които са решаващи за потребителския избор;
- имитиране на стоки и услуги на конкурент;
- сравнителна реклама, ако не е базирана на обективно сравнение;
- промоции, при които се раздават големи награди или се дават големи подаръци, за да си купи потребителят конкретния продукт.

4. Забрана за осъществяване на концентрация преди получаване на изрично разрешение. В определени случаи сделките, при които се обединяват предприятия или се придобива контрол върху предприятие, трябва да бъдат предварително разрешени от КЗК или Европейската комисия. При всяка такава сделка трябва да се провери дали оборотите на обединяващите се предприятия за предходната година достигат праговете, уредени в националното или европейското законодателство. Ако това е така, сделката не бива да се сключва, преди да е разрешена от съответния орган.

5. Злоупотреба с по-силна позиция при договаряне. Дружествата следва да са много внимателни с икономически по-слабите си потенциални партньори. Не следва да се осъществяват недобросъвестни действия или бездействия, които нямат независимо икономическо основание, като необоснован отказ да се доставят или закупят стоки или услуги, налагане на необосновано тежки или дискриминационни условия и др.

В случай на установено нарушение на някоя от горепосочените забрани, както и в случай на извършена концентрация между предприятия, без да е уведомена предварително Комисията, санкциите за нарушителя могат да достигнат до 10% от оборота му за предходната финансова година.

ЛИЧНИ ДАННИ

С развитието на информационните технологии защитата на личните данни придобива все по-голяма значимост в световен мащаб. В отговор на тази тенденция ЕС въведе нов Регламент (ЕС) 2016/679 (GDPR). С него се облекчава частично регулаторния режим, но се въвеждат и редица нови изисквания, които ще влязат в сила от май 2018 г. GDPR увеличава значително максималния размер на налаганите имуществени санкции - до 20 000 000 евро или до 4% от общия годишен световен оборот за предходната финансова година. Това отново потвърждава колко важно е бизнесът да бъде в пълно съответствие с тези регулации.

Всъщност личните данни са тези данни, които позволяват едно физическо лице да бъде идентифицирано като точно това лице. Такива данни могат да бъдат: имена, ЕГН, адрес (вкл. електронен), телефонен номер, пръстови отпечатащи, образ и др. Всяка дейност по повод на тези данни представлява обработване на данните, например събиране, преглед, разпространяване и др. Физическото лице, чиито данни се обработват, е субект на данните, а лицата, които обработват данните могат да бъдат администратор и обработващ.

Регламентът налага множество нови правила, свързани с обработването на личните данни. Логиката на новото законодателство е да се въведе по-голяма яснота и прозрачност в процеса по обработване на лични данни. Предвид това, бизнесът трябва да е особено внимателен при спазването на новите правила.

В този смисъл е важно да се отбележи, че едно от най-разпространените основания за обработването на лични данни, а именно съгласието, вече следва да бъде дадено чрез ясен утвърдителен акт, който изразява свободно дадено, конкретно, информирано и недвусмислено заявление за съгласие от страна на субекта на данни.

Разбира се, субектите на данните трябва да имат информация кой, къде, как и за какво обработва техните лични данни. Това се постига чрез поддържането на регистри на дейностите по обработване на данни. Контролният орган (КЗЛД) има право на достъп до тези регистри.

Бизнесът, осъществяващ редовно и систематично мащабно наблюдение на субектите, трябва да има длъжностно лице по защита на личните данни. То може да бъде част от неговия персонал или пък външен консултант. Длъжностното лице има множество задължения, между които: съблюдаване за спазването на нормите и политиките за защитата на данни; предоставяне на съвети за обработването на лични данни; осъществяване на контакт с контролния орган - КЗЛД и др.

Друг фокус при обработването на личните данни е тяхната сигурност, която се гарантира чрез различни технически и организационни мерки за защита, като например: криптиране, псевдонимизация и др. Ако въпреки мерките за защита, се стигне до нарушаване на сигурността на личните данни, то ключово задължение за бизнеса е да уведоми надзорния орган в рамките на 72 часа след узнаване за нарушението. Субектът на данни също следва да бъде уведомен за нарушението без излишно забавяне.



Правата на субектите на данните са основата, около която се изгражда системата за защита на личните данни. Ето защо е важно бизнесът да бъде наясно с тези права. Едно от най-важните сред тях е субектът да бъде информиран по всякакви въпроси, свързани с неговите лични данни. Предоставената му информация следва да бъде в кратка, разбираема и лесно достъпна форма. Субектът на данните има право да получи достъп до своите лични данни, както и право да иска тяхното коригиране в случай на неточност.

Предвижда се и т.нар. право „да бъдеш забравен“, което гарантира на субекта на данни възможността да поиска изтриване на свързаните с него лични данни. Това естествено поражда задължението за бизнеса да изтрие личните данни, в случай че са налице и останалите законови изисквания. Субектът на данни може и да възрази срещу обработване на негови лични данни. В същата посока е и правото му да изиска ограничаване на обработването, когато има настъпило основание за това, предвидено в Регламента.

Наред с всички останали права, субектът на данните има гарантирано право на защита по съдебен или административен ред, в случай че неговите права са били нарушени.

Сразвитието на технологиите и развитието на аутсорсинг индустрията, изключително актуален става въпросът за прехвърлянето на лични данни извън територията на Европейския съюз. Такъв тип прехвърляне е допустимо, ако по преценка на Европейската комисия приемащата държава/организация гарантира адекватно ниво на защита. Комисията публикува списък на такива трети държави и международни организации в официалния вестник на Европейския съюз и на своя уебсайт. За такова предаване не се изисква индивидуално разрешение. Друго изключение от общия разрешителен режим е предвидено за трансграничното прехвърляне на данни между дружества от една и съща група, които разполагат със задължителни фирмени правила, одобрени от контролния орган.

ПОТРЕБИТЕЛИ

Регулацията в областта на защита на потребителите в България е широко разгърната и детайлна. Това е и причината, поради която бизнесът трябва да бъде особено внимателен в отношенията си с потребителите.

За да бъде в съответствие с потребителското право, всеки търговец следва да се придържа към Закона за защита на потребителите и по-специално винаги да акцентира на следното:

- Да представи по ясен и разбираем начин информация за: основните характеристики на стоките или услугите; наименование, седалище и адрес на управление, неговия телефонен номер и др.; крайната цена на стоките или услугите с включени всички данъци и такси; законовата гаранция; опасностите, свързани с употребата на стоката или услугата и др.
- Предлаганите от него стоки да бъдат етикетирани, като на етикета се съдържа недвусмислено цялата необходима информация в това число цената, срокът на годност, условията на съхраняването на стоката и др.;
- Гаранцията на потребителските стоки и отправените рекламации. Законът предвижда, че всяко лице, което е продало потребителска стока, е длъжно да предоставя гаранция в рамките на две години от закупуването ѝ. Тази отговорност не може да отпадне по силата на общи условия или договор.

Допълнителни изисквания пред търговците има по отношение на особените видове договори, като договор, сключван извън търговския обект и договор от разстояние. Освен стандартните изисквания към бизнеса, при тези договори следва да се вземе предвид необходимостта от запознаване с условията за плащане, доставка (вкл. дата на доставяне), изпълнение и др. Например, от съществено значение при договорите от разстояние е и правото на потребителя на отказ от договора. Допълнителни изисквания трябва да се спазят, когато наред с договора за продажба от разстояние, се сключва и договор за стоков кредит. Съществен момент при стоковия кредит е правото на отказ, с което разполага потребителят, и което може да бъде упражнено в 14 дневен срок. За неизпълнение на задълженията за предоставяне на информация се налага глоба/имуществена санкция.

Най-тежки санкции в потребителското законодателство са предвидени за нарушения, свързани с нелоялни търговски практики. За да избегне глоба или имуществена санкция, търговецът следва да се въздържа от следните неизчерпателно изброени практики:

- Търговска практика, която би противоречала на добросъвестността и професионална компетентност или би могла да промени икономическото поведение на потребител;



- Търговска практика, която съдържа невярна информация и подвеждаща информация или когато по някакъв начин заблуждава или може да въведе в заблуждение средния потребител;
- Търговската практика, при която се използва тормоз, принуда, включително използването на физическа сила или злоупотреба с влияние.

Следва да се обръща особено внимание и на случаите, когато договорите с потребителите се сключват при Общи условия, върху които потребителят не може да повлияе, както и при типови договори. В такива договори не е позволено да се включват неравноправни клаузи. Ако такива клаузи бъдат включени, съдът може да ги обяви за нищожни.

ДАНЪЦИ



Във всекидневието на бизнеса, данъчната и счетоводна отчетност стават все по-сложни и изискващи повече действия и знания, за да съответстват на приложимото законодателство. Предвид глобализацията на бизнеса, определени дейности на една компания, като например счетоводство, маркетинг и т.н., могат да бъдат концентрирани в една държава, но да служат за цялостната дейност на предприятието в международен мащаб. Поради тази причина, отчетността на местно ниво заема особено важно място в корпоративния „живот“ на дружеството. Централизирането на финансовите и счетоводните функции представлява допълнително предизвикателство при справянето със сложните местни правила. Това води до по-голям риск от неспазване на приложимите правила.

В тази връзка всяка компания (това важи и за отделни и по-малки субекти на данъчното и счетоводното законодателство) следва да спазва приложимите норми и дори да бъде проактивна във воденето на своя бизнес.

Един такъв сложен процес, целящ съответствие на всяко действие на дружеството с приложимите норми следва да съобразява ред законодателни норми и правила, разнообразни данъчни, счетоводни и бизнес практики. Основно задължение на дружествата е например подготовката на годишните финансови отчети и други видове декларации в съответствие с местните и международните норми. Всички търговци имат задължението да представят годишните финансови отчети за предходната финансова година до края на месец юни на текущата година.

България е една от страните в Европейския съюз с най-ниски данъци. Данъкът върху печалбата на юридическите лица, както и данъкът върху доходите на физическите лица, са в размер на 10%. Данък добавена стойност в България е в размер на 20%. Едно от задълженията на компаниите и физическите лица е именно надлежното деклариране и заплащане на дължими данъци. Проявата на грижата на добър търговец във воденето на счетоводството на дружеството е особено важна с оглед данъка върху добавената стойност. Всяко отклонение от правилното осчетоводяване на ДДС може лесно да бъде установено от компетентните данъчни органи и търговецът да бъде надлежно санкциониран.

Спазването на националното и европейското данъчно законодателство предпазва дружествата и техните управители от налагането на определени санкции. Такива могат да бъдат както имуществени санкции, така и солидарна отговорност на дружествата и управителите. В случай на посегателства срещу данъчната система, може да се стигне дори и до наказателна отговорност на управителите.

ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА



Съвременният бизнес е изправен пред множество предизвикателства. Едно от тях е опазването на околната среда и борбата с климатичните промени. Прилагането на отговорни практики за управление на въздействието върху околната среда и насърчаване развитието и разпространението на екосъобразни технологии е една от основните задачи, пред които са изправени предприятията. За да я изпълнят, те следва да се придържат към приложимите закони и международно признати стандарти.

Българското законодателство, свързано със защитата и опазването на околната среда, е разнообразно и урежда множество задължения за физическите и юридическите лица с оглед осъществяване на ефективен контрол върху дейността им, която би могла да нанесе вреди върху околната среда. Някои от задълженията са свързани например с: заплащане на еко такса при първоначална регистрация на моторно превозно средство; третиране на отпадъците по начин, който не уврежда човешкото здраве и не води до увреждане на околната среда; въвеждане на такси за битови отпадъци и др.

Материята по опазване на околната среда е силно регулирана както на национално ниво, така и на равнище Европейски съюз и макар да не може да става дума за обща приложимост към бизнеса, има поне няколко типа регулации, насочени към управлението и оползотворяването на отпадъци и в крайна сметка към опазването на

околната среда, които имат отношение към почти всички видове стопанска дейност. Отделно от специфичните регулации в конкретни видове производства, примери за такива общи режими са правилата относно:

- отпадъците от батерии и акумулатори;
- отпадъците от електрическо и електронно оборудване;
- опаковките и отпадъците от опаковки;
- излезлите от употреба превозни средства и други.

За да надградят своята дейност, насочена към опазване на околната среда, компаниите имат възможност и ефективно да прилагат система за управление на околната среда в съответствие с международно признатите стандарти, доколкото това е приложимо за дейността им. Системите за управление на околната среда са базирани на стандарт ISO 14001, който залага изисквания за комплексна оценка на въздействие на компаниите върху околната среда чрез своята дейност и създаването на програми за ограничаване на риска от замърсяване. Една такава ефективна програма може да съдържа разпоредби насочени към: намаляване използването на ограничени ресурси, включително на енергия, вода и други суровини; насърчаване на служителите към допринасяне за намаляване на вредните емисии в околната среда, включително емисиите на въглероден диоксид, други емисии във въздуха, както и отпадъци и изпускане на замърсители във водите.

С оглед ефективно опазване на околната среда компаниите следва да сведат до минимум своето въздействие върху нея. Важно е бизнесът непрекъснато да усъвършенства своите показатели, свързани с околната среда и климата, и да полага усилия за ефективното използване на ресурси и устойчивото управление на отпадъци.

Издава:

Германо-Българска индустриално-търговска камара (ГБИТК)
ул. Ф. Жолио-Кюри 25 А | 1113 София
Т +359 2 81630-10 | Ф +359 2 81630-19
info@ahk.bg | <http://bulgarien.ahk.de>

Главен управител на ГБИТК:

Д-р Митко Василев

Редактори:

Кармен Щрук
Гергана Генова

Дизайн и оформление:

Мейкър Артс | <http://maker-arts.com>

Печат:

Алианс Принт | <http://alliance-print.com>

В брошурата са използвани снимки от:

Илюстрация заглавна страница:

<https://www.shutterstock.com>

Илюстрации стр. 5, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 21:

<https://www.shutterstock.com>

Илюстрации стр. 9, 14, 22:

<https://ftprint.com.br>

<https://anatomychartee.co>

<https://ecat.lt>

Освобождане от отговорност:

Въпреки че тази публикация е изготвена с изключителна прецизност, гаранция за верността и изчерпателността на информацията, съдържаща се в нея, не може да се предостави.

Ето защо издателят не носи отговорност за евентуални неточности и непълноти. Информацията в тази публикация не замества по никакъв начин професионалната консултация.

Всички права запазени. © Германо-българска индустриално-търговска камара 2018.

Следва да се има предвид, че съдържанието на публикацията е обект на авторско право.

Supported by:



Federal Ministry
for Economic Affairs
and Energy

on the basis of a decision
by the German Bundestag

